

Selvityspyyntö Pohjois-Suomen aluehallintovirastolle

Reisjärven kunta pyytää Pohjois-Suomen aluehallintovirastoa selvittämään Reisjärven kunnan sosiaali- ja terveyspalvelujen tilan ja lakisääteisten palveluiden saatavuuden.

Reisjärven kunnan sosiaali- ja terveyspalvelut on vuodesta 2010 hoitanut Peruspalvelukuntayhtymä Selänne. Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue (jatkossa käytetään tässä Pohde) aloitti toimintansa 1.1.2023 ja näin ollen sosiaali- ja terveyslain uudistuksen mukaisesti Peruspalvelukuntayhtymä Selänteen hoitamat sosiaali- ja terveyspalvelut siirtyivät Pohteen tuottamiksi.

Reisjärven kunnan viranhaltijat ja luottamushenkilöt ovat seuranneet huolestuneina Pohteen toimintaa. Olemme saaneet useita yhteydenottoja epäoikeudenmukaisuudesta palvelujen järjestämisestä koskien sekä arkielämän haasteita, jotka Pohteen toiminta on aiheuttanut asukkaillemme. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 4 §:n 1 momentin mukaan hyvinvointialueen on suunniteltava ja toteutettava sosiaali- ja terveydenhuolto sisällöltään, laajuudeltaan ja laadultaan sellaisena kuin asiakkaiden tarve edellyttää. Palvelut on toteutettava yhdenvertaisesti, yhteen sovitettuina palvelukokonaisuuksina sekä hyvinvointialueen väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita.

Reisjärven kunnasta on viranhaltijapäätöksin lakkautettu:

- palveluasumisyksikkö Honkalinna
- arviointi- ja kuntoutusyksikkö Arviida
- Kiirevastaanotto sairaanhoitaja

Nämä lakkauttamiset ovat ristiriidassa sosiaalihuoltolain, terveydenhuoltolain ja sosiaalihuollon asiakaslain kanssa. Lisäksi olemme saaneet viestiä asiakkaiden omaisilta, että muutosprosesseissa ei ole kuultu asiakkaita tai heidän omaisiaan.

Lisäksi palvelujen muutoksia:

- Etälääkäri 1 krt/vkossa, ennen 2–3 pvä/vkossa paikan päällä. Pilotti etälääkäristä päättyy vuoden loppuun.
- Kiireetön sairaanhoitajan vastaanotto toimii 3 päivänä viikossa, ennen 5 pvä/vkossa. Näihin kolmeen päivään sisältyy sairaanhoitajan vastaanotto maanantaisin, tiistaisin diabetes-sh-vastaanotto ja torstaisin hoitaja-avusteinen lääkärin etävastaanotto. Kolmeen päivään sisältyy joukkorokotukset, jolloin muita vastaanottoja ei tehdä. Yleensä sh-vastaanottoajat ovat etukäteen täynnä, joten ns. vuoronumerolla tulevia ei saisi ottaa, jos ottaa menee yleensä ylitöiksi. Lisäksi on haasteita tiedonkulussa sote-keskuksen työntekijöille, joutuvat erikseen kyselemään Reisjärven asioita.
- Laboratorionäytteiden otto enää 2 pvä/vkossa, ennen 3 pvä/vkossa
- Kehitysvammaisten asumisyksikkö Mäntykoti siirrettiin Honkalinnan tiloihin kahdeksi (2) vuodeksi, jonka jälkeen siirto muualle paikkakunnalle eli **Mäntykoti lakkautuu**
- Astma- ja uniapneahoitaja vastaanotto siirtyi Haapajärvelle (Astmahoitaja reisjärvinen, joka ajaa nyt ensin täältä Haapajärvelle töihin ja asiakkaat Kelataksilla perässä)

- Lakisääteiset kouluterveydenhoidon laajat lääkitarkastukset eivät ole toteutuneet ja koulupsykologipalvelut eivät ole toteutuneet lain määrittämällä tavalla
- Hammashoitola on siirtynyt siirrettävään hoitoyksikköön Niemenkartanon koulun pihaan. (Meillä uudet ja hyvät tilat, jossa hammashoitoa voitaisiin toteuttaa)
- Äitiysneuvolalääkäripalvelut Haapajärvellä
  - Äitiys- ja lastenneuvolapalvelut siirrettiin sote-keskuksen tiloihin omasta hyvästä toimitilasta
- Ennaltaehkäisevä työ on jäänyt heikolle tasolle kunnassamme. Kunnan viranhaltijat, hyvinvointiryhmä ja hyvinvointikoordinaattori pääsääntöisesti tekevät kunnassamme ennaltaehkäisevää työtä ilman Pohteen tukea.
- Sosiaalipuolen kriisipäivystys keskitetään Oulun, ennen Oulaisissa
- Hoitotakuu ei toteudu lain puitteissa (Terveystieteidenhuoltolaki 51§)

Todettakoon, että meillä on uusi moderni sotekeskus. Myös tiedottaminen on ollut heikkoa, niin asiakkaille kuin heidän omaisilleen sekä kuntalaisille. On järjestetty vuoropuhelutilaisuuksia, mutta niissä todellista vaikuttamismahdollisuutta ei ole ollut.

Pohteen mukaan palvelut on toteutettava yhdenvertaisesti, yhteen sovitettuina palvelukokonaisuuksina sekä hyvinvointialueen väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita. Lakkauttamiset ja palveluiden siirto Reisjärveltä tarkoitti, että päätöksissä ei ole huomioitu väestön tarpeita, eikä palvelut ole lähellä asiakkaita, vaan päinvastoin. Perustelut tämän kohdalla ontuvat, sillä palveluiden saatavuus ja saavutettavuus palveluiden siirron myötä eriarvoistaa alueen asukkaat. Viranhaltijapäätöksien perusteluissa todetaan, että hyvinvointialueella turvataan palveluiden esteettömyys ja saavutettavuus. Kuitenkin palveluiden siirrot ja heikennykset asettavat eriarvoiseen asemaan asiakkaiden lisäksi myös omaiset. Heidän mahdollisuutensa vieraila läheisten luona heikkenivät etäisyyksien ja lisääntyvien kustannusten takia. Lisäksi palveluiden siirto tai vähennykset kunnan sotekeskuksessa heikentävät työllisen väestön hakeutumista hoitoon ajoissa, koska välimatkojen takia työssä poissaolot lisääntyvät tai hoitoon pääsy on haastavaa. Näin ollen lakisääteisten palveluiden puute omassa kunnassa vaarantaa kuntalaisten potilasturvallisuuden. Reisjärven kunnalla on tiedossa lääkärin halukkuus työskennellä sotekeskuksemme, mutta lääkärin ei anneta tulla/anneta virkoja, vaan todetaan, ettei Reisjärvellä ole tarvetta lääkäreille, samoin on hammaslääkärien osalta.

Lakkauttamispäätöksien perusteluissa harhaanjohtavasta vedotaan erityisosaamiseen. Honkalinnan ja Arviidan sekä Mäntykodin toiminta ei edellytä mitään sellaista erityisosaamista, mitä ei Reisjärven työntekijöillä ei olisi. He ovat tähänkin saakka tuottaneet taloudellisesti ja tehokkaasti laadukasta palvelua. Jos näihin seikkoihin vedotaan, on syytä tarkastella Pohteen lähijohtamista, eikä henkilöstön erityisosaamista, sillä ennen Pohdetta ko. yksikkö tuotti laadukasta ja tehokasta lähipalvelua ammattiosaamisella. Lisäksi hoito- ja palvelukäytänteitä voidaan yhdenmukaistaa ilman, että voimavaroja suunnataan suuriin yksikköihin.

Kokonaisuudessa näiden päätöksien myötä reisjärvesten arvokasta elämää tukevat palvelut heikkenivät olennaisesti, kun sitä tarkastellaan Reisjärven asiakkaan puolesta. Näiden päätöksien myötä yhdenvertaisuusperiaate ei toteudu Reisjärven asiakkaiden osalta, vaan asiakkaat asetetaan eriarvoiseen asemaan suhteessa muiden kuntien asukkaisiin terveydentilansa puolesta. Päätöksellä rikotaan asiakkaan itsemääräämisoikeuksia ja perustuslakia. Perustuslain (731/1999) 6 §:n mukaisesti ketään ei saa asettaa eriarvoiseen asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Katsomme, että kuntaamme jäävät palvelut (sotekeskus, kotihoito, yhteisöllinen asuminen Mansikka ja Palvelukoti Paavola (yksityinen palvelutuottaja) eivät ole riittäviä kuntatasolla asukkaidemme näkökulmasta. Lisäksi lakkautuspäätöksien (Honkalinna ja Arviida) myötä kunnastamme poistuivat laitostasoiset saattohoitopaikat kokonaan. Kotihoidon ja kotisairaalan

toimesta tehty saattohoito ei ole riittävää kaikkien potilaiden kohdalla. On todettava, että henkilökunnan osalta myös yhdenvertaisuus ei toteudu verrattuna muihin kuntiin nähden, vaan ”pakkolähtö” muualle on heikentävä tekijä työn laadunkin kannalta.

Koko prosessissa asiakkaat on unohdettu, eli heidän toiveitaan ja odotuksia ei ole selvitetty. Ehkä vedotaan heidän heikentyneen kykyynsä arvioida asioita, mutta on otettava huomioon, että nämä ihmiset ovat asuneet kaiken ikänsä kunnassamme, heillä on oikeus arvokkaaseen vanhuuteen omassa kunnassa lähellä omia läheisiään. Kehitysvammaisella on myös oikeus asua omassa kotikunnassa lähellä omaisiaan ja tuttujaan. Heidän itsemääräämisoikeuttaan ei ole kunnioitettu tässä prosessissa, vaan heidät siirrettiin Honkalinnan tiloihin ja muutetaan tulevaisuudessa muualle kuulematta heidän tahtotilaansa.

Viranhaltijapäätöksissä ei esitetä kustannusvaikutuksia, vaikka niihin vedotaan päätöksissä. Lisäksi päätöksen perusteluissa puuttuvat ennakkovaikutusten arvioinnit (lapsi, yritys, maaseutu, seniori, hoidollisuus jne). Lisäksi riskiarviointia päätöksen vaikutuksesta ei ole tehty. Nämä tulisi olla päätöksien liitteinä, joten päätökset ovat puutteellisia. Pohde on jättänyt täysin päätöksen vaikutusten ulkopuolelle sidosryhmät, kuntien kanssa ei tehdä riittävää yhteistyötä, vaan kurjistetaan kuntien elinvoimaa ja kunnan asukkaiden elämää omien intressien pohjalta.

Sosiaali- ja terveyshuollon uudistuksen tarkoituksena oli vahvistaa perusterveydenhuoltoa, mutta tehdyt toimenpiteet osoittavat toista.

Reisjärven kunta pyytää Pohjois-Suomen aluehallintovirastoa selvittämään Oulun eteläisen alueen kuuluvan Reisjärven sosiaali- ja terveystalouden tilan ja lakisääteisten palveluiden saatavuuden.

Reisjärven kunnan puolesta

Matias Ojalehto

vs. kunnanjohtaja

Selvityspyynnön tekijän yhteystiedot:

Reisjärven kunta

Kunnanhallitus

Reisjärventie 8,

85900 Reisjärvi

reisjarvi@reisjarvi.fi

040 3008 111